

ARTICULUS III.

Utrum intentio sit actus voluntatis.

1. 2. quest. xii. art. 1.

1. AD tertium sic proceditur. Videtur quod intentio non sit aliquid voluntatis. Quia, ut in II. Ethic. cap. v. dicitur, omne quod est in anima, vel est passio, vel habitus, vel potentia. Sed intentio non nominat ipsam potentiam voluntatis, quia sic omnis actus voluntatis intentio dici deberet: similiter etiam (1) non est habitus animæ, quia habitus animæ sunt virtutes, vel scientiæ: nec iterum est passio in voluntate existens, quia passiones sunt in sensitiva parte, & non in intellectiva, ut in VII. Physic. text. xxix. probatur. Ergo intentio non videtur aliquid ad voluntatem pertinens.

2. Præterea. Ut in II. Physic. text vii. probatur, natura in sua operatione intendit finem. Sed agens per naturam, non agit per voluntatem: quia in eodem Libro distinguitur agens à proposito contra agens à natura. Ergo intentio non pertinet ad voluntatem.

3. Præterea. Luc. xi. 34. Si oculus tuus nequam fuerit, etiam corpus tuum tenebrosum erit: Glossa: (a) Oculus, id est intentio. Sed ratio oculi non competit voluntati, sed magis rationi: similiter etiam dirigere, quod intentioni attribuitur, rationis est, & non voluntatis. Ergo intentio non pertinet ad voluntatem, sed ad rationem.

4. Præterea. Voluntas est principium rerum operabilium, quæ ad practicum intellectum pertinent. Sed intentio non tantum est in practico, sed etiam in speculativo, in quibus etiam finis invenitur. Ergo intentio non pertinet ad voluntatem.

5. Præterea. Potentiæ non potest attribui nisi duplex actus: vel qui convenit sibi per se; vel qui convenit sibi in ordine ad aliam potentiam. Sed intentio non potest esse actus voluntatis per se considerata, quia non denominatur à voluntate; actus autem qui est alicujus potentiæ per se, denominatur ad ipsa, sicut intelligere ab intellectu: similiter etiam non est actus ejus, secundum ordinem ad rationem, quia sic actus ejus est eligere, ut supra dictum est. Ergo intentio nullo modo est actus voluntatis.

Sed contra. Meritum, & demeritum in sola voluntate constitutum est. Sed secundum intentionem præcipue attenditur meritum, & demeritum. Ergo intentio ad voluntatem pertinet.

Præterea. Ut in littera dicitur, intentio est de fine. Finis autem habet rationem boni. Cum igitur bonum ad voluntatem pertineat, quia est objectum ejus, videtur quod intentio voluntatis sit.

S O L U T I O.

Respondeo dicendum, quod ex ipso nomine intentionis potest accipi ad quam potentiam pertineat. Intendere enim dicitur, quasi in aliud tendere. Intendere autem in aliquid, est illius potentiæ ad quam pertinet prosequi, & fugere aliquid. Hæc autem est appetitus, vel voluntas; non autem intellectus. Sed

(1) Al. tantum non anima.

Ex Edit. P. NICOL. (a) Sic etiam in Moral. Lib. XXVIII. cap. vi. vel cap. xiiii. in antiq. exempl. Gregorius explicat super illud Job xxxviii. Quis retendit super eam, scilicet super terram, lineam? Ex quo refertur in Catena aurea S. Thomæ, præter alias interpretationes ibi adjunctas.

verum est quod intellectus prædictus dicit aliquid de fugiendo, vel prosequendo, ut in III. de Anima text. xlv. dicitur: unde iudicium fugæ, & prosecutionis, ad intellectum practicum pertinet; non autem ipsa prosecutio, & fuga. Intellectus autem speculativus neque fugit, aut prosequitur; neque etiam aliquid de fugiendo, & prosequendo dicit; & ideo intentio non est actus cognoscitivæ, sed appetitivæ. Per hoc autem quod dicitur in aliquid tendere, importatur quædam distantia illius in quod aliquid tendit: & ideo quando appetitus fertur immediate in aliquid, non dicitur esse intentio illius, sive hoc sit finis ultimus, sive sit aliquid ad finem ultimum; sed quando per unum quod vult, in aliud pervenire nititur, illius in quod pervenire nititur; dicitur esse intentio. Hoc autem est finis: propter quod intentio dicitur esse de fine, non secundum quod voluntas in finem absolute fertur, sed secundum quod ex eo quod est ad finem, in finem tendit. Unde intentio in ratione sua ordinem quemdam unius ad alterum importat. Ordo autem unius ad alterum non est nisi per intellectum, cujus est ordinare. Sed in quibusdam intellectus ordinans appetitum in finem est conjunctus ipsi appetitui, sicut in habentibus intellectum, ut in homine, & in Angelo; in quibusdam autem intellectus ordinans est separatus, sicut in naturalibus, quæ diriguntur in finem ab intellectu naturam instituyente, & finem sibi præsignante. Appetitus autem intellectui conjunctus, voluntas dicitur; sed appetitus ab intellectu separatus, est appetitus sensibilis, & naturalis. Quamvis autem cuilibet horum appetituum intentio communis sit, per prius tamen in voluntate invenitur, quæ ab intellectu conjuncto in finem dirigitur; & ideo intentio primo, & per se actum voluntatis nominat, secundum quod in ea est vis intellectus ordinantis.

Ad primum ergo dicendum, quod in passione intelligitur etiam operatio: quia operationes animæ passiones etiam quædam sunt, quia intelligere est quoddam pati, & sentire. Vel etiam intelligitur in habitu operatio, qui principium operationis est: vel quia operatio non significatur ut in anima existens, sed ut ab anima egrediens.

Ad secundum dicendum, quod naturalia quamvis non habeant voluntatem, tamen intendunt aliquid per appetitum naturalem, secundum quod diriguntur in finem suum ab intellectu divino naturæ attribuyente inclinationem in finem, quæ inclinatio appetitus naturalis dicitur: & ideo non est ita proprie intentio in eis sicut in agentibus à proposito.

Ad tertium dicendum, quod dirigere, vel esse oculum, attribuitur intentioni, non secundum quod est actus voluntatis simpliciter, sed secundum quod vis rationis ordinantis in voluntate manet.

Ad quartum dicendum, quod cum voluntas moveat omnes potentias in actus suos, non solum est respectu eorum quæ ad practicum intellectum pertinent, sed etiam eorum quæ ad speculativum: sicut enim homo vult ambulare, vel aliquid hujusmodi facere; ita etiam vult considerare, & veritatem questionis alicujus invenire.

Ad quintum dicendum, quod intentio non est actus voluntatis absolute, sed in ordine ad rationem actum voluntatis ordinantem. Sed ratio potest ordi-

nare actum voluntatis dupliciter: vel secundum quod voluntas est de fine; & sic actus voluntatis in ordine ad rationem est intentio: vel secundum quod est de his quæ sunt ad finem; & sic actus voluntatis in ordine ad rationem est electio.

ARTICULUS IV.

Utrum voluntas uno & eodem actu velit finem, & ea quæ sunt ad finem.

1. 2. quest. viii. art. 3.

1. AD quartum sic proceditur. Videtur quod non sit unus actus voluntatis qui est de fine, & de eo quod est ad finem. Actus enim omnes distinguuntur secundum objecta, ut in II. de Anima, text. xxxiii. dicitur. Finis vero, & quod est ad finem, sunt diversa objecta. Ergo & motus voluntatis sunt diversi qui in ea feruntur.

Præterea. Non est idem in specie motus qui est ad ultimum terminum, & qui est ad medium, ut in X. Ethic. text. v. dicitur; sicut qui est ad nigredinem, & qui est ad pallorem ab albedine. Sed illud quod est ad finem, est sicut medium per quod itur in finem quasi in ultimum terminum. Ergo non est idem motus voluntatis qui est finis, & ejus quod est ad finem.

Præterea. Actus voluntatis sequitur actum intellectus. Sed non eadem est cogitatio de fine, & de eo quod est ad finem. Ergo nec idem voluntatis motus.

Præterea. Contraria non possunt eidem simul inesse. Sed in eo qui vult dare eleemosynam propter vanam gloriam, voluntas quæ est finis, est mala, & quæ est ejus quod est ad finem, est bona. Ergo non est idem actus voluntatis utrobique.

Sed contra. Philosophus dicit, (a) Ethic. xi. cap. ii. Ubi unum propter alterum, ibi unum tantum. Sed illud quod est ad finem, desideratur propter finem. Ergo unum desiderium est finis, & ejus quod est ad finem.

Præterea. Non contingit potentiam esse in duobus actibus simul. Sed simul aliquis vult finem, & illud quod est ad finem. Ergo non est alius motus voluntatis qui est in utrumque.

S O L U T I O.

Respondeo dicendum, quod quando aliquid dicitur secundum relationem ad alterum, potest dupliciter considerari: vel secundum quod est res quædam in se absolute; & sic non est eadem consideratio ejus, & illius ad quod dicitur, sed divisim utrumque consideratur: vel secundum quod ad alterum dicitur; & hoc modo eadem est consideratio utriusque: quia qui novit unum relativorum, novit & reliquum, sicut in prædicamentis, cap. de ad Aliquid, dicitur; sicut si aliquis considerat imaginem, prout imago est alicujus rei, eadem consideratio erit imaginis, & ejus cuius est imago. Si autem consideretur imago, in quantum est res quædam, ut figura depicta in lapide; alia consideratio erit imaginis, & ejus cuius

In II. Sem. Tom. II.

Ex Edit. P. NICOL. (a) Ut ex X. Ethic. cap. ii. prius indicabatur ad marginem: sed nec expresse ibi, nec alibi occurrit: & S. Thomas IV. Sentent. dist. ix. quest. i. art. 3. questum. 3. arg. 3. absque nomine Philosophi nude proponit. Colligi autem potest ex ejus Lib. de memoria, & reminisc. ut & illa quæ subjungitur duplex consideratio ejus quod ad alterum relationem habet, explicatius ibi, ac expressius quam præcedens habetur.

est imago. Ita etiam dico de eo quod est ad finem: quia quædam sunt quæ quærentur propter finem, quæ nihilominus habent in se unde desiderantur; & in talia potest voluntas ferri dupliciter: vel secundum quod ea propter finem quærit; & sic idem est actus voluntatis qui est in finem, & in illud quod est ad finem: vel secundum quod ipsa sunt quædam res per se desiderabiles; & sic est alia voluntas de utroque. Sed quædam sunt quæ non desiderantur nisi in relatione ad finem, ut sectio, & ustio, quæ in se mala sunt; & in talibus nunquam differt motus voluntatis, secundum quod voluntas fertur in ista, & in finem eorum: quia in ea voluntas non fertur, nisi prout considerantur sub relatione ad finem.

Ad primum ergo dicendum, quod finis, & id quod est ad finem, in quantum hujusmodi consideratum, non sunt diversa objecta, sed unum objectum: in quo finis sicut formale est, quasi ratio quædam volendi; sed id quod est ad finem, est sicut materiale; sicut etiam lumen, & color sunt unum objectum.

Ad secundum dicendum, quod quando voluntas fertur in id quod est ad finem, prout est ad finem, id quod est ad finem, non est terminus ejus: & ideo non oportet quod sint ibi duo motus; sicut est etiam unus motus continuus qui de extremo in extremum per media transit, nisi medio ut termino, in medio quiescendo, utatur.

Ad tertium dicendum, quod etiam cogitatio de eo quod est ad finem, prout consideratur in ordine ad finem, est eadem cum cogitatione finis; non autem cogitatio de eo quod est ad finem, ut est res quædam: & similiter nec voluntas.

Ad quartum dicendum, quod cum aliquis vult dare eleemosynam propter inanem gloriam, hic est unus actus voluntatis; & hic actus totus malus est, licet nunquam ad finem id quod in eo est malitiam habeat: unus enim particularis defectus sufficit ad hoc quod aliquid simpliciter malum dicatur. Sed verum est quod si vellet hoc quod est dare eleemosynam, quod rem quædam non in ordine ad talem finem, actus ille voluntatis esset bonus; & esset alius actus voluntatis ab eo quod vult vanam gloriam.

ARTICULUS V.

Utrum voluntas iudicanda sit recta ex fine.

1. 2. quest. xviii. art. 4.

1. AD quintum sic proceditur. Videtur quod voluntas non sit iudicanda recta ex fine. Contingit enim aliquid malum propter bonum velle; sicut qui vult furari, ut eleemosynas det. Sed talis voluntas mala est; & tamen finis voluntatis est bonus. Ergo ex fine non iudicatur rectitudo voluntatis.

Præterea. Contingit quod aliquis faciat aliquid parvum, intendens magnum faceret; sicut aliquis datur obolum, si intendat habere tantam mercedem, sicut si daret centum marchas. Non autem sequitur quod tantum bonum faciat, quantum est finis quem intendit. Ergo ex fine non mensuratur rectitudo voluntatis.

Præterea. Ut in littera dicitur, intentio est de fine. Finis autem habet rationem boni. Cum igitur bonum ad voluntatem pertineat, quia est objectum ejus, videtur quod intentio voluntatis sit.

3. Præterea, Omnia bonum appetunt, ut dicitur in I. Ethic. cap. I. Si igitur voluntas dicenda est recta ex voluntate finis, omnis voluntas erit bona.

4. Præterea, Ad hoc quod aliquid bonum dicatur, oportet quod omnia perficientia rem in bonitate concurrant: quia bonum est ex una & tota causa, ut Dionysius dicit, cap. IV. de div. Nom. Sed bonitas actus causatur ex habitu, ex circumstantiis, & ex fine. Ergo non potest sufficienter ex fine iudicari voluntatis rectitudo.

5. Præterea, Ex eodem iudicatur rectitudo alicujus actus ex quo mensuratur bonitas ejus. Sed bonitas actus, præcipue quæ est in virtute merendi, mensuratur ex radice, quæ est habitus actum eliciciens. Ergo rectitudo voluntatis potius iudicatur ex habitu, qui est principium actus, quam ex fine.

Sed contra. Omnis motus recipit speciem ex termino. Sed terminus actus voluntatis est finis. Ergo ex bonitate finis iudicandus est bonus actus voluntatis.

Præterea, Actus recipit speciem à forma agentis: unde secundum diversas formas diversificantur actiones in specie, sicut calefacere, & infrigidare. Sed forma voluntatis est finis, quod est appetibile, sicut intelligibile est forma intellectus. Ergo secundum bonitatem, & malitiam finis, dicitur actus voluntatis bonus, & malus.

SOLUTIO.

Respondeo dicendum, quod actus voluntatis potest ferri in finem dupliciter. Vel immediate in ipsum finem; & sic actus voluntatis manifeste bonitatem, & malitiam ex fine habet: quia velle bonum finem, est bonum, & velle malum finem, est malum: bonitas enim finis non dependet ulterius ex aliquo alio, sicut bonitas ejus quod est ad finem, dependet ex fine; & talis actus proprie dicitur voluntas finis, ut velle beatitudinem. Alio modo fertur actus in finem mediante eo quod est ad finem; & hoc proprie dicitur intendere finem: & tunc distinguendum est: quia in malis absolute dicendum est, quod actus habet malitiam ex fine: quia si finis intentus est malus, voluntas mala est, quantumcumque sit bonum illud quod ad talem finem ordinatur, eo quod unus particularis defectus sufficit ad malitiam: in bonis autem distinguendum est: quia aut loquimur de fine volentis, aut de fine actus voluntatis: & dicitur finis volentis quem volens sibi præstituit; & tunc non sequitur, si finis est bonus, quod voluntas sit bona: quia potest esse id quod est volitum, malum, & unum tantum sufficit ad malitiam voluntatis, sive finis, sive volitum sit malum: & quamvis uno modo sit idem actus voluntatis qui fertur in finem, & in id quod est ad finem; tamen intentio nominat illum actum, secundum ordinem actus ad finem; sed voluntas nominat actum eundem, secundum ordinem ad objectum proximum, quod in finem ordinatur: & ideo in tali casu voluntas est mala, sed intentio bona. Finis autem dicitur ad quem actus proportionatus est; & ita etiam si finis est bonus, & actus bonus: quia actus malus non est proportionatus ad finem bonum. Unde dicit Philosophus in VI. Ethic. cap. VIII. de his qui per malos actus bonos fines consequi intendunt, quod quærunt sortiri finem inconvenienti medio: sicut enim non quælibet materia est disposita ad quamlibet formam, nec

(1) Al. Intentio includit etc.

quodlibet instrumentum ad quemlibet effectum, nec quodlibet medium ad quamlibet conclusionem; ita nec quilibet actus ad quemlibet finem.

Ad primum ergo dicendum, quod quando aliquis vult malum propter bonum, illud bonum non est finis actus voluntatis secundum se considerati, sed est finis à volente inordinate præstitutus.

Et hoc etiam modo dicendum est ad secundum: quia in malis simpliciter tenet, quod quantum malum quis intendit, tantum peccat; in bonis autem non tenet, si intelligatur de fine volentis, sed solum si intelligatur de fine actus.

Ad tertium ergo dicendum, quod quamvis omnis voluntas bonum appetat, non tamen appetit semper quod est vere sibi bonum, sed id quod est apprensibile bonum: & quamvis omnis homo beatitudinem appetat, non tamen quærat eam in eo ubi est vera beatitudo, sed ubi non est: & ideo nititur ad eam pervenire, non per rectam viam: & propter hoc non oportet quod omnis voluntas sit bona.

Ad quartum dicendum, quod ex circumstantiis dicitur actus bonus, secundum quod circumstantiæ faciunt actum proportionatum ad finem debitum, & ideo principaliter bonitas actus ex fine pendet.

Ad quintum dicendum, quod in habitu includitur rectitudo finis: quia ad virtutem, ut Philosophus in II. Ethic. cap. IV. dicit, exiguntur tria. Primo quidem si sit sciens: deinde si volens propter bonum, in quo includitur ordo ad finem: tertium, si firme, & immutabiliter operatur. Et ideo si bonitas actus procedat ex habitu, non removeretur quin iudicaretur ex fine.

EXPOSITIO TEXTUS.

Item recta sunt voluntates, & omnes sibi met relata, si bona est illa ad quam cunctæ referuntur. Hoc intelligendum est, si referantur ad rectam voluntatem, quasi ex se ordinatæ ad illam; ita quod recta voluntas sit finis actus voluntatis, & non tantum agentis, ut dictum est.

Non debemus ideo evangelizare, ut manducemus. Istud simpliciter verum est: quia manducare non potest esse finis evangelizandi nec proximus, nec ultimus; sed est quæsitum ab evangelizante ad facultatem evangelizandi conservandam: & ideo Magister infra in solutione hoc verbum non exponit.

Finis vero voluntatis est vel illud quod volumus... vel potius illud propter quod illud volumus. Quia omne bonum rationem finis habet; bonum autem objectum est voluntatis: ideo quodlibet volitum quod est objectum voluntatis, finis potest dici; sed magis proprie dicitur finis illud in quod ultimo voluntas tendit, quia hoc est ab ea primo volitum: & ideo in III. Eth. cap. V. dicitur, quod voluntas est finis, electio vero eorum quæ sunt ad finem.

(1) Intentio vero interdum pro voluntate, interdum pro fine voluntatis accipitur. Intentio proprie loquendo actum voluntatis significat, ut dictum est; sed finem non significat, nisi materialiter nomen sumatur, ut scilicet sumatur intentio pro re intenta, sicut & fides sumitur pro re credita.

Finis vero voluntatis est delectatio bona, vel mala. Delectatio dicitur bona quæ consequitur operationem bonam, & mala quæ consequitur malam, ut ex X. Ethic. cap. VII. patet.

Intentio ad illud respicit propter quod volumus. In-

tentio enim includit actum rationis, & ideo respicit ad id ad quod aliquid ordinatum est; sed voluntas nominat actum voluntatis absolute, cujus non est ordinare, vel conferre: & ideo voluntas respicit id in quod immediate fertur.

Et alia quidem videtur voluntas esse qua volo habere vitam, & alia qua pauperi subvenire volo. Quomodo sit eadem, & quomodo alia, dictum est: unde utraque opinio secundum aliquid veritatem habet.

DISTINCTIO XXXIX.

Cum voluntas sit de his quæ naturaliter homo habet, quare peccatum fore dicatur, cum nullum aliud naturale peccatum sit.

HIC autem oritur quæstio satis necessaria, ex superioribus causam trahens. Dictum est enim supra, voluntatem inesse naturaliter homini, sicut intellectus, & memoria. Quæ autem homini naturalia sunt, quantumcumque vitientur, bona tamen esse non desinunt: quoniam non valet vitium bonitatem, in qua Deus eam fecit, penitus consumere; ut verbi gratia, intellectus, vel ratio, & ingenium, ac memoria, etsi vitiis & peccatis obnubilentur, & corrumpantur, bona tamen sunt, nec peccata nominantur, sicut Augustinus de ratione, quæ est imago Dei, in qua facti sumus, evidenter ostendit in V. Lib. de Trin. cap. VIII. „Hæc est, inquit, imago in qua homines sunt creati, qua cæteris animalibus præsent: quæ creatura erat enim etiam inter vitia natura bona.“ Hæc autem imago ratio est, vel intellectus. Cum ergo voluntas de naturalibus sit, quare ipsa non semper bonum est, etsi aliquando vitiis subiaceat? Ad hoc facile respondent qui dicunt, omnia quæ sunt, inquantum sunt, bona esse: quia & ipsam voluntatem, inquantum est, vel inquantum voluntas est, ut supra, dist. xxxv. posuimus, bonum esse asserunt; sed inquantum inordinata est, mala est, & peccatum. Ubi potest ab eis rationabiliter quæri. Si voluntas inquantum inordinata est, peccatum est; quare, ergo intellectus, ratio, & ingenium, & huiusmodi, cum inordinata sunt, peccata non sunt? Inordinata vero sunt, sicut voluntas, cum ad rectum finem non tendunt, eorumque actus prævaricationes existunt. Ad quod illi dicunt, voluntatis nomine aliquando vim, scilicet naturalem potentiam volendi, aliquando actum ipsius vis significari. Vis autem ipsa insita animæ naturaliter, nunquam peccatum est; sicut nec vis memorandi, vel intelligendi; sed actus huius vis, qui & voluntas dicitur, tunc peccatum est, quando inordinatus est.

Quare actus voluntatis sit peccatum, si actus aliarum potentiarum non sunt peccata.

Ad huc quæratur, quare huius naturalis potentie actus peccatum sit, si aliarum potentiarum actus peccata non sunt; scilicet potentie memorandi, cujus actus est memorare; & potentie intelligendi, cujus actus est intelligere. Ad quod ipsi dicunt, quia alterius generis est actus ille voluntatis quam actus memorie, vel intellectus. Hic enim actus est ad aliquid adipiscendum, vel non (1) admittendum, qui non potest esse de malis, quin sit malus. Velle enim mala, malum est; sed intelligere, vel memorare mala, malum non est. Quamvis eorum quidam etiam hos actus esse malos interdum asserant, non improbe. Memorat enim interdum quis malum ut faciat, & quærat intelligere verum, ut sciat impugnare. Recte qualiter solvitur præmissa quæstio ab his qui tradunt omnia esse bona, inquantum sunt. Qui vero dicunt, voluntates malas peccata esse, & nullo modo bona, brevius respondent, dicentes, actum voluntatis non esse de naturalibus; sed vim ipsam, & potentiam volendi, quæ semper bonum est, & in omnibus, cum etiam sit in parvulis, in quibus nondum est actus ejus.

Quomodo intelligendum sit illud: Homo, etiam qui servus est peccati, naturaliter vult bonum.

Præterea quæri solet, quomodo intelligendum sit quod ait Ambrosius (Ambrosiaster) exponens illud verbum Apostoli, Rom. VII. 15. „Non enim quod volo, illud ago; sed quod nolo, illud facio.“ Dicit enim, quod homo subjectus peccato, facit quod non vult, quia naturaliter vult bonum; sed voluntas hæc semper caret effectu, nisi gratia Dei adjuvet, & liberet. Si homo subjectus est peccato, vult quidem malum, & operatur: quia servus est peccati, & ejus voluntatem, sicut supra dixit Augustinus, libenter facit. Quomodo ergo naturaliter bonum vult? An est eadem voluntas, id est idem motus, qua libenter peccato servit, & qua naturaliter vult bonum? Si non est eadem voluntas, quæ ergo istarum est qua, cum homo justificatur, à servitute peccati liberatur? Ut enim superius, dist. xxxv. disserimus, gratia Dei voluntatem hominis liberat, & adjuvat, quæ voluntatem hominis præparat adjuvandam, & adjuvat præparatam. Sed quæ est illa voluntas? An illa quæ naturaliter vult bonum, an quæ libenter servit peccato? Si tamen duæ sunt voluntates, proposita est quæstio profunda, quæ varia à diversis expositione determinatur. Alii enim dicunt, duos esse motus. Unum quomodo vult bonum naturaliter, & quare naturalis dicitur? Quia talis fuit motus naturæ humanæ in prima conditione, in qua creati sine vitio sumus, quæ proprie natura dicitur. Fuit enim homo creatus in voluntate rectus. Unde (2) in Libro de Fide ad Petrum, cap. xxv. scriptum est, à Fulgentio, „Firmissime tene, primos homines bonos, & rectos, esse creatos, cum libero arbitrio, quo possent, si vellent, propria voluntate peccare; eosque non necessitate, sed propria voluntate peccasse.“ Recte ergo dicitur homo naturaliter velle bonum, quia in bona,

(1) Al. amittendum. (2) Al. in ecclesiasticis Dogmatibus.